

היכל

מיליון שוביני בגשינת ותרנות
שול מרנא ורבנא החתם סופר זינג"א

החתם סופר

גליון כ"ו • פרשת וילך - יום הכיפורים • ה' תשרי תשפ"ו



בפתח ההיכל

לפני ה' תטהרו

ביום הכיפורים עולים ומתעלים בני ישראל למעלות רמות ומופלגות, ידועים דברי רבינו בדרשותיו (ח"א טז טור ב) המוכיחים שלא זו בלבד שנשמות בני ישראל מתעלים מדריגות רמות ביום הקדוש, אלא אף גופי בני ישראל, חומר עכור, עולים ומתעלים למדריגות נשגבות. ובזה ביאר את דברי הגמ' (יומא פב:) "ההיא עוברה דארחא אתו לקמיה דרבי אמר להו זילו לחושו לה דיומא דכיפורי הוא לחושו לה ואילחישא קרי עליה בטרם אצרך בבטן ידעתין וגו' נפק מינה רבי יוחנן ההיא עוברה דארחא אתו לקמיה דרבי חנינא אמר להו לחושו לה ולא אילחישא קרי עליה זרו רשעים מרחם..."

ולכא' תמוה למה הזכירו ז"ל את הלחישה דוקא ביום הכיפורים ולא אמרו כן במעוברת שהריחה שאר איסורים. וכתב רבינו לבאר, דבאמת מעלת העובר גדול עד למאד עד שאמרו בגמ' (נדה ל:) שגר דולק על ראשו וצופה ומביט בו עד סוף העולם. ובאמת היה גדול ממלאכי השרת, אלא דהימצאו בגוף אנושי חומר עכור של האם, מונעתו מכך, וזה גם הסיבה שאין מוילל לחישה בכל ימות השנה, כי גוף האם קא גרים. אמנם ביום הכיפורים שכל כך מתעלה ומזדכר גוף הישראלי, שוב אין גוף האם עומד בדרך הולד, ואינו מפסיק בעד מדריגתו הרוחני, ולחשיה באוזן האם מתקבלת אצל העובר.

רבינו בספרו (תורת משה פרשת אחרי ד"ה ופשת) בענין טבילות כה"ג ביהכ"פ, מתווה יסוד גדול שצריכים אנו ליקח אתנו בצאתנו מיום קדוש זה. ותוכן הדברים מתאימים עם המורגל בפי צדיקים זיע"א שאין לומר "עבר עלינו הרגל", אלא "ניתוסף עלינו הרגל", דיום קדוש של חג ומועד, אינו דבר המרומם את האדם רק לשעתו, שבצאתו מוצא האדם את עצמו שוב במקומו הראשון. אלא דכשהיה האדם שרוי בזמן קדוש, נתעלה ונתקדש עד ששוב עבודת היום יום שלמחות, כבר אינה של האדם הפשוט של אתמול אלא של אדם הקדוש יותר, וזקוק למדריגה נוספת למעלה.

שמבאר שם רבינו את ענין הטבילות שטבל כהן גדול ביום הכיפורים בין בגדי לבן לזהב, ותמה: "יש להתיישב בטעם הטבילה מקדושה חמורה לקדושה קלה, הלא מבגדי לבן לבגדי זהב הוא כמחומר לקל ממנו..." והיינו דתמיד הטבילה באה לעילוי קדושה, וכמו מבגדי זהב ללבן. אבל מלבן לזהב תמוה מה טעם הטבילה בזה.

וביאר רבינו: "וי"ל דלאחר שנתקדש אדם בקדושה יתירה אז אחר"כ ע"י מצותיו ותורתו אפי' מצות הפשוטים, מתעלים ומתקדשים ביה שאת. ע"כ אחר שנתקדש בבגדי לבן ועבודת פנים, אז עבודתו בבגדי זהב, אעפ"י שעובד בחוץ וקרבות פשוטים הרגילים ושכיחים, מ"מ הם מתעלים ביתר שאת שנועשים עתה ע"י קדוש עליון כזה, ע"כ צריך טבילה לעילוי קדושה..."

והיינו דלמרות שעבודות שבבגדי זהב הם עבודות תמידיות ורגילות, מ"מ עתה בעת הזאת אחר שנתעלה הכהן גדול למעלת שרף בכניסתו לפני ולפנים, שוב אין העבודות - אותם עבודות תמידיות, אלא העבודות מתעלות מעלה מעלה לאין ערוך.

הברכה אשר חתמה עליה
פאזנר



פנינים מתורת רבינו

ערכים בשפה ברורה לשולחן השבת

זהו הכונה דאילו היו אוכלין ביום הכיפורים במקום עינוי, היה מזון לגוף לפי שעה, אבל עכשיו שמתענים, מצות עינוי היא חק ומזונות לדורותם, כי זכות מצות העינוי קיים לדורות עולם ולעולם הבא, והיינו 'חק עולם' לדורות. (ת"מ פרשת אחרי דף ע"ז)

השב בתשובה מאהבה כוית נבילה
נעשה לו כוית קרבן פסח

"הלא השב מאהבה נעשים לו זדונות זכויות (יומא פ"ו ע"ב), וכל זית נבלה שאכל הוי כאילו אכל קרבן פסח בירושלים, וכדומה".

(דרשות דף י"ט ד"ה הוא. וכע"ז כתב בדף ל"ו טור ב' בזה"ל "אך אם עתה ברגע זו מקבל עליו שלא לעשות עוד, אם כן יתהפך לזכויות, והיינו אז תתענג על ה', פירוש אז ברגע יום הכיפורים שקראת לקדוש ה' מכובד, אז באותה שעה תתענג על ה', יתהפך כל השבחות שחיללת יתהפכו לעונג שבת)

גם למי שלא חטא כלל, מעלה אותו יום הכיפורים בדרגה

והיתה זאת לך חק עולם לכפר על פני ישראל מפל חטאתם אחת בשנה ונעשה כאשר צוה ה' את משה (טו לז).

יש לפרש "והיתה זאת לכם לחוקת עולם לכפר על חטאתם אחת בשנה", שאפילו בשנה אשר לא חטאו בפועל כלל, "ויעש כל ישראל כאשר צוה ה' את משה", מכל מקום יכפר יום הכיפורים עליהם, היינו להעלותם בקדושה יותר מאשר היו בראשונה. (ת"מ שם דף ע"ז)

נשמות האבות מצטרפין עמנו בתפלות יום הכיפורים

"קיבלנו שבראש השנה ויום הכיפורים הנשמות הקדושות שכבר מתו ונשמות האבות מצטרפים עמנו בבית הכנסת בתפלתנו".

ובזה יש לפרש מה שאמרו חז"ל (עירובין י' ע"ב) שאמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, מפני מה אין ישראל אומרים שירה בר"ה ויום הכיפורים, אמר הקב"ה ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפני ויאמרו שירה. ולפי האמור יש לפרש, כי המתים אעפ"י שמתפללים עמנו ותפלתם עושה רושם, מ"מ שירה אינם יכולים לומר עד תחיית המתים, דאז כתיב (ישעי' כ"ז י"ט) הקיצו ורגנו שוכני עפר, אבל בעולם הזה לא המתים ילללו י"ה ולא כל יורדי דומה (תהלים קט"ו י"ז). וזה מה שענה הקב"ה, כיון שספרי חיים וספרי מתים פתוחים, אי אפשר לומר שירה מפני המתים המצורפים בתפלתנו.

(דרשות דף ש"נ טור ג')

בשבוע שבין ראש השנה ליום הכיפורים
כל יום כולל כל הימים כולם

כל יום יש לו אור מיוחד למעלה בשמים ממעל, והוא מבקש ברכותיו ותקנותיו, ואם כן ממילא הוא הדין בחטא שפגם באותו יום צריך לשוב באותו יום ממש, כי פגם באותו היום שאם לא ישוב בו לא יתוקן לעולם, ולכן צדיקים שבים בתשובה בכל לילה.

מ"מ ברב חסד ה' עלינו, כי ימי תשובה שבעה ימים שבין ראש השנה ויום כפור (כלומר עשרת ימים תשובה חוץ משני ימים של ראש השנה ויום כפור), שכל יום מאותם הימים כלול בו מכל ימות השנה. הא כיצד, שבת של ימי התשובה כלול משבתות של כל ימות השנה, ויכול לתקן כל אשר פגם באיזה שבת משבתות השנה שעברה, וכיו"ב ראשון בשבת כלול מכל ראשון בשבת של כל השנה כולה, וכן כולם. (דרשות ח"ג דף מ"ה א"ג)

אכילת ערב יום כיפור מעידה כי יאה עשירות לישראל

ואכלתם אכול ושבוע והללתם את שם ה' אלוהיכם אשר עשה עמכם להפליא ולא יבושו עמי לעולם (הפטרה שבת שובה).

נלע"ד טעם באכילת ערב יום הכיפורים, כי בראש השנה תחילת כניסתנו לתשובה לא זכינו לעמוד לפני ה', אלא על ידי תענית ושבועה, על כן מתענים ערב ראש השנה שלא ליכנס לדין בכרס מלאה. אך על ידי שזכינו להזדכך בעשרת ימי תשובה זכינו שאפילו מתוך כרס מלאה ובטן שבעה, מנחת ערב יום כיפור, לתשובה ולהתודות ולהתחנן, וזהו זכיה גדולה, ההיפוך מן וישמן ישורון יבעט (דברים ל"ב ט"ז).

והנה מה שאומרים עלינו "יאה עניותא לישראל" (חגיגה ט' ע"ב) הוא בושא גדולה, שצריך להביא עניות כדי שלא יבעטו, אך אם נזכה שעל ידי אכילה ושתייה נעבוד ה' בטלה טענה הנ"ל, ושוב יאה עשירות לישראל. והיינו 'ואכלתם אכול ושבוע', ואפילו הכי לא תשכחו ה' ולא תבטלו, אלא 'והללתם את שם ה' אלוהיכם', על כן 'לא יבושו עמי לעולם' שלא יצטרכו לעניות כדי שלא יבעטו. (דרשות דף כ"ז)

זכות התענית ביום"ב קיים לעד ולדורות

וְעִנִיתָם אֶת נַפְשֵׁיכֶם חֻקַּת עוֹלָם (ויקרא טו לא).

לשון "חוקת עולם" מורה על מזון, כמו שאמרו 'חק' לישנא דמזוני (ביצה טז ע"א), כדכתיב (בראשית מז כב) ואכלו את חוקם, וכן הטריפני לחם חוקי (משלי ח).

חייגו:

0733.454.678

1740 ימיה נבטלכא!

ארה"ב:

1-605.615.70.10

טעמו ודאו כי טוב

מאות שיעורים חדשים, שיחות, וסיפורי קודש
מתורת מרנא ורבנא החתם סופר זינג"א

לשה"ק אידיש אנגלית צרפתית

כמו"כ תוכלו בקו זה להירשם לקבלת הגיליון, ואפשרות מענה על מדור 'לחידודא'



קו היכל
החתם סופר

ואתפלפל כדת

עדברי נאוי הדורות העפלים בתורתנו

"מעשה בעיר גדולה לאלוקים..." האם בחוה"מ שג' שהש"צ יטול לולב בשביל כל הקהל?..

ההוראה שניתנה ב'עיר גדולה לאלוקים' שהש"צ יטול לולב ויוציא בזה את כל הקהל... מפני מה איצטריך ילפותא של 'לקיחה לכל אחד ואחד' הרי גם בלא"ה שפיר • האם שייך 'שליחות' בנטילת לולב?..

הוראת הגדול' שיכול הש"צ לטול לולב בשביל כל הקהל...

רבינו בתשובותיו (או"ח סי' קפב) מביא מעשה רב שהיתה בעיר גדולה לאלוקים, וז"ל: "עיר א' גדולה לאלוקים שבשנת תקע"ד לפ"ק לא ה' בבית הכנסת שלהם אלא אתרוג אחד וצויה הגדול שיקח השליח ציבור עבור כולם והם ישמעו בהרכה ויענו אמן, ויצאו ידי חובתם ביום השני, ד"ט ראשון חל בשבת...".

טעמו של הגדול היה נעושה ב'השמטה' של הרמב"ם. דהנה בגמ' (סוכה מב:) ילפינן: "ת"ר ולקחתם שתלה לקיחה ביד כל אחד ואחד, לכם משלכם להוציא את השאול ואת הגזול..." והרמב"ם הביא את דין שאול וגזול, ואילו דין 'לקיחה לכל אחד ואחד' השמיט, וצ"ע טעמו.

וכתב הגדול הנ"ל לבאר, דהנה יל"ע בדברי הגמ', דמאחר דילפי' מלכם להוציא את השאול, וגם אתרוג השותפין אינו בכלל לכם (מבואר ב"ב קלז:), א"כ מה צריך לרבות גם לקיחה לכל אחד ואחד, הרי גם אי נימא דסגי בנטילת האחד בשביל כולם, הרי א"א לעשות כן משום 'לכם', דאם יהיה שייך להאחד הלז, הרי אינו לכם של השאר, ואם הוא של כולם הרי הוא של שותפין, וגם אינו לכם.

ומעתה כתב, דבאמת אכן זהו טעם השמטה הרמב"ם, דס"ל דבאמת אחר דילפי' דבעינן 'לכם', תו לא בעינן ילפותא ללקיחה לכל אחד, ואייתר ולקחתם למידרש מינה 'לקיחה תמה', ומעתה, נמצא דמיום שני ואילך דלא בעינן לכם, תו לא בעינן ג"כ לקיחה לכל אחד ואחד, ושפיר סגי בנטילת האחד עבור כולם.

והנה רבינו נתן מי הוא אותו גדול שהורה כן, אבל חידוש זה נדפס בספר 'ד המלך' על הרמב"ם להגאון רבי אלעזר לנדא זצ"ל אב"ד בראד, נכדו של הנועד ביהודה (פ"ז מהל' לולב). שבשנת תקע"ד כיהן כמרא דאתרא בבית מדרש בלמבערג (עי' הקדמה לספר יד המלך מכוון ירושלים), והדברים מתסברים דכונת רבינו אליו.

דחיית רבינו בתשובתו: אילו היה מהני לקיחה אחת בשביל כולם, היה בזה שפיר 'לכם'

ורבינו בתשובתו דחה את הנחת היסוד בדבריו [ד-אחר דילפי' לכם ופסלינן אף אתרוג השותפין. שוב לא בעינן ילפותא ללקיחה לכל אחד שהרי בלא"ה אינה 'לכם']. וכתב, דודאי אילו היה סגי בנטילת האחד בשביל כולם, לא היה בזה פסול של שותפין. זאת, שהרי לא נאמר בתורה דשל שותפין פסול, אלא טעם הפסול הוא מ'ולקחתם לכם', ומינה ילפי' דהאתרוג צריך להיות משל מי שלוקחו. ומעתה אילו היה מותר לקיים לקיחת כולם יחדיו, הרי ודאי גם היה מהני כשזה היה של כולם יחד, דה'לכם' על 'הלוקחים' קאי.

ורק אחר ידיע' דהחוב מוטל על צווארי כל יחיד, נמצא דכשתתארוג שייך גם לאדם אחר שאינו עמו בלקיחתו, הרי אין כל האתרוג שייך ללוקחים, דחציו הוא משל מי שאינו בכלל לקיחה זו, ולכן לא יצא יד' וגם להו"א אפשר לפסול בזה באופן שהש"צ של ציבור זה לוקח עבורם לולב של ציבור אחר, או שהוא שייך לשני הציבורים יחד].

מחלוקת הראשונים אם ביום שני יש דין 'לקיחה לכל אחד'

למעשה העירו האחרונים (עי' הגהות מהרש"ם לס' אורחות חיים תרנ"א סק"ח), דכבר מבואר להדיא בדברי התוס' והרא"ש לא כדברי היד המלך. שבתוס' ריש לולב הגדול (כס: ד"ה בעינן), הקשו דכמו דביום שני לא בעינן 'לכם' משום דכתיב בה 'ביום הראשון', א"כ גם לא נבעיא 'ולקחתם' - ולא נצריך 'לקיחה תמה' ויצא יד' אף בחלק מן המינים (ממעט' ליה בסוכה לז: מלקיחה תמה), וגם לא נצריך לקיחה לכל אחד - ויועיל לקיחת האחד עבור כולם. ותירצו, דבעיקרי המצוה תקנו חז"ל יום שני כיום ראשון והקילו רק בפרטיה. וכ"כ הרא"ש. ומבואר להדיא בדברי התוס' והרא"ש היפך דברי היד המלך בתרתא, א"ז דגם למסקנא ילפי' לקיחה לכל אחד מ'ולקחתם'. ב' דפסול זה נוהג גם ביום שני.

אמנם מאידך גיסא הביאו האחרונים בדמנחות כז' א' מובא בתוס' (ד"ה ולקחתם) להדיא דעת י"מ הסוברת כדברי היד המלך, אם כי לא מטעמיה. וז"ל שם "י"מ דביום ב' סגי בחד מד' מינים ומברך על נטילת לולב כמו אתרוג דשרי חסר, ולא

בעינן תמות אלא ביום ראשון, ולדבריהם ביום שני תיסגי שיטול האחד בשביל כולם..." [וע"ש שות"ס דחו את דבריהם]. וחזינן דהעלו צד כדעתו של היד המלך דביו"ט שני ליכא דין לקיחה לכל אחד, אך לא מטעמו, דאינהו כן ס"ל דהילפותא הוא מ'ולקחתם', אלא דס"ל דכמו ש'לכם' אינו נוהג ביום שני כן אין נוהג בו גם 'ולקחתם'.

למעשה גם לדינא הביא הב"י (סי' תרנ"א) מדברי הגהות אשר"י והאור זרוע, דאם אין לו את כל הארבעה מינים, יכול מיום שני ליטול רק את חלקם, שהרי מינים מעכבים זה את זה ילפי' מלקיחה תמה, ודין זה נוהג רק ביום ראשון. וכן הביא מדברי המהרי"ל דמיום שני יטול את מה שיש לו אך בלא ברכה. ומעתה הרי לדברי התוס' הרי תלויים זב"ז פסול 'לקיחה תמה' ו'לקיחה לכל אחד', וחזינן דיש מקום גם לדינא להוראת הגדול הלז והיד המלך.

רבינו בחידושו על הש"ס: לולי ילפותא הו"א דהוא חובת בי"ד וכלל אינו חובת כל אחד

אמנם בחידושו ריש לולב הגדול, ג"כ הביא רבינו את דברי הגדול הלז, ודחה דבריו ביתר שאת ועל פיהם ליכא שום ראייה מדברי ראשונים הנ"ל. והביא שם רבינו בהקדם את תמיהת הכפ"ת (סוכה שם) שהקשה על מה דילפינן לקיחה לכל אחד ואחד, דלכא"ה הוא פלאי למה צריך ללמדו מן הפסוק, וכי מה צד היה שיהא לקיחת האחד עולה לזולתו, והלא כלל גדול בכל התורה דבמצוות שבגופו לא מהני שליחות, כדיידס בתוס' רי"ד בפרק האיש מקדש (מב:).

ומבאר רבינו, דבאמת אכן לא היה צד מעולם דכל יחיד מחוייב במצוה זו - ועכ"ז הם יוצאים יד"ח בנטילת האחד או הש"צ. אלא מה דילפי' לקיחה לכא"ה היינו דהיה צד לומר דהוא כלל אינו חובת כל יחיד, כי אם חובת בית דין הגדול בלבד [ונכללשנו: אלא ב"ד הגדול, הנשיא שבהם יקח, או כהן הגדול יקח], וכמו בספירה דילפי' וספרתם לכם ספירה לכא"ה, הבא לשלול שאינו כמו ספירת יובל שהוא מצוה אב"ד בלבד אלא על כל אחד ואחד.

ומעתה נדחית הוראת הגדול הלז מכל וכל, שהרי גם אילו ביום שני אין דין 'לקיחה לכל אחד ואחד', אין בזה היתר לש"צ ליטול עבור בני קהילתו, אלא הוא דין על בי"ד הגדול או על הכה"ג בלבד, וכדין ספירת יובלות. ומעתה ליכא שום סעד להוראת הגדול הנ"ל מדברי התוס' והגהות אשר"י והאור"ז. וסיים רבינו שם: "וראי' מי שנשתבש בזה להלכה ולמעשה ולא חש לקימח' ולא ידע דרך ש"ס".

והנה למעשה נחלקו האחרונים גם בילפותא דספירה לכל אחד, האם ילפי' מזה דליכא שומע כעונה בספירת העומר, שהרי לכל אחד בעינן, או דילמא לא אתינן כי אם לשלול שאינו חובת בי"ד הגדול במו ספירת יובלות (עי' סי' תפט מ"ב סק"ה וביאור"ל שהאריך בזה). וביאור רבינו כאן א"ש כשיטתו (שו"ת ח"ו סי"ט) לענין ספירה דשפיר יכול האחד להוציא את חבריו בשומע כעונה, דהילפותא הוא רק לשלול שאינו חובת בי"ד.

אמנם נגד פירוש זה העירו באחרונים (עי' שו"ת עמודי אש סי' ו') מדברי האגודה דנקיט לדינא דמיום שני ואילך יכול הש"צ ליטול לכולם. וז"ל (מנחות הקומץ סי' ד'): "ובסוף פ' לולב ועברה נמי דרשין מהאי קרא ולקחתם שתהא לקיחה ביד כל או"א, היינו נמי דוקא ביו"ט ראשון אבל מאותו יו"ט ואילך יכול שליח ציבור ליטול ולפטור כל הקהל".

פירוש הר"ש משאנ"ץ ב'לקיחה לכל אחד' - וביאורו של האור שמח בהו"א

למעשה קקושיית הכות המרים, כבר מצאנו לאחד מן הראשונים שנתקשה בזה, הוא בפירוש הר"ש משאנ"ץ לתורת כהנים (אמור ח' פרשתא יב פ' טז) על דברי התנ"ך דילפי' לקיחה לכל אחד. וז"ל: "מקשינן מה צריך דלמעט שאין א' מוציא את אחרים, והלא כמה מצות תפליין וציצית וסוכה דכל א' חייב ואין שייך שא' מוציא אחרים אלא גבי שמייעה כמו בתקיעת שופר מופרשים שתהא לקיחה לכל א' וא' מן המינים שצריך לקיח כולם שיהא לקיחה תמה. ובפ' הקומץ רבה (מנחות כז:), דריש לה מולקחתם לכם לקיחה תמה שמעכבין זה את זה ה' מינים שבלולב". ולדבריו אפי' להו"א לא היה צד שיטול האחד בשביל זולתו.

מדור נושא פרסים: הגרלות מיוחדות בין המשיבים

להודות

חידושים עיוניים עיתונותיים ז"ע

משיבין אנו עליך במי ששכן שמו בבית הזה
שלא תשנה דבר מכל מה שאמרנו לך: ותמיהו
רבים הלא לדעת הצדוקים הו"ל נשבע לבטל
את המצוה ולא חיילא. מהם תשובות רבינו בזה
שו"ת סימן קעו

בין המשיבים בחודש אלול, תתקיים הגרלה

פרס ראשון: 1,000 ש"ח
פרס שני: 3 זוכים כ"א
בסך 400 ש"ח

גם בחודש תשרי יעורר הגרלה בין המשיבים
שמות הזוכים לחודש אלול ותשרי - יתפרסמו בגיליון פרשת נח

תשובות ניתן להחזיר באופנים הבאים:

1. בנדרים פלוס בקטגוריית "היכל החתם סופר"
 2. בטלפון 0733.454.678 שלווחה 4 (לאחר בחירת השפה)
 3. במייל CH3131325@gmail.com
- יש לציין, שם, כתובת, טלפון, ומקום לימודים.

יש לשלוח כל תשובה בהודעה נפרדת.

בקרוב קדושים

שבחי עין ו"ע בפי צדיקי וצאורי הדורות

הרה"ק מהר"י מבעלז זיע"א (ב)

למרות הקפידא שלא להעלות בחור למפטיר - נכד חתם סופר שאני!

כ"ק מרן אדמו"ר הרה"ק ר"א מבעלזא זי"ע סיפר פעם למרן הגאון רבי עקיבא סופר זי"ע גאב"ד פרשבורג בעל הדעת סופר בעת שהגיע לבקר בביתו, כי אצל זקינו הרה"ק רבי יהושע מבעלזא הגיע פעם אחד מנכדי החת"ס בעודו בחור ואעפ"כ הורה מהר"י לכבדו במפטיר.

מדבר יומיים אודות קדושת החת"ס - ובכל פעם שמזכיר את שמו קם מלא קומתו

בשנת תש"ג, ימים ספורים אחרי אשר הגיע מרו הצה"ק מו"ה אהרן זצלה"ה האדמו"ר מבעלזא לנייפעסט, כאשר ברח מהגעטסטא מבאבניא - פולין, בקריתו בהיכל קדשו ביחד עם אחי הגדול מו"ה שלו' דוב נ"י ועם דודי התורני נבלי"ח מו"מ כמיה' משה שטערן מבודאפעסט הי"ד. ההמון לא האמינו שאכן נהלי כדבר הזה להוציא מישוה מכור הברזל הגיהנם מפולין.

כשנכנסנו אמר משמשו ר' דוד שפירא לכ"ק אדמו"ר זצ"ל, אלו הם נכדי הח"ס, מרן זצ"ל אמר נכדי הח"ס! באמרו מלת החתם סופר עמד מלא קומתו, ואמר ע"י משמשו הנ"ל שסיפר לנו עובדא, שפעם באו אצל זקנו האדמו"ר האמצעי מבעלזא מרן ר' יהושע'ל'ה זצ"ל שני תלמידי ח"ס, זקני הקדוש בקשם שיורו בביתו ושיספרו לו מההנהגות של הח"ס, וכך אמר להם: מתורתו כבר אנו יודעים קצת אבל אנו רוצים לשמוע מההנהגות, וישבו בביתו ב' ימים למלאות בקשתו - ובאמצע הביתו בכל פעם שהזכיר את מרן הח"ס עמד על רגליו.

וכאשר יצאנו מחדרו ליווה אותו לחוץ עד לחדר המדרגות בלי לקרוא להמשמש להביא לו ה'טילעך" (מלוש העליון) שהיה לובש כאשר הלך אל הדלת, ומאז והלאה ה' לנו מקום קבוע בכל ש"ק בעריכת שולחנו הק' מאחורי כ"ק זצ"ל, ואני הייתי אז בן ט"ו שנים, זי"ע ועכ"ז אמן.

מזכרונות הרבני הג"מ ישראל שטערן,
אוצרות הסופר ח"ד עמ' נב

תולדותיו

פרקי חיייו של רבינו זינג"א

חיינו ומשפחתו - וזרעו לברכה (ב)

תלמיד חכם בטוח

ובזה יובן לי דבריו הקדושים של החתם סופר שאמר בשעה שבישרו לו שנולדה לו בת, ב"ה כעת יהי לי ת"ח בטוח, וכמובן שכוונתו הקדושה היתה שיוכל לבחור לבתו ת"ח מופלג לחתן משא"כ בן שאינו בטוח אם יוגדל לת"ח מובהק או לא.

בעל השפע חיים מצאנז קלויזנבורג זצ"ל, ישראל סבא תמוז תשכ"ח

אחרית דבר מראשיתו

בידו (של ש"ב הגה"צ קקש"ת מהו' עקיבא סופר שליט"א אברק"ק פ"ב) פנקס אשר רשם ק"ז מרן החתם סופר זצ"ל שם בניו ובנותיו הנולדים לו ובתוכם אמי זקנתי המפורסמת מרת הינדל ז"ל כתב מרן ז"ל ה' יזכני להכניסה לחופה, וכן זכה אביה הקדוש לזה, ובלדת אחותה דודתי המפורסמת מרת שמחה לעהמאן ז"ל כתב בכ"ק ה' יזכני לגדלה וגו' ולא זכר שם חופה ולא זכה רק להיות אצל התנאים במסיבה של מצוה עם מחו' הגה"ג מהו' יוסף לעהמאן זצ"ל, בא וראה איך רוח ה' דבר במרן בעל החתם סופר זצ"ל.

רשימות כ"ק מרן גאבד"ק מט"ד זצ"ל, ספרא רבה דישראל עמ' קכא, ועי' מה שהעיר בזה הגרמ"ז קינסטליכער ז"ל בפנקס המהולל

קריאת שם 'שמחה' לבתו מרת שמחה לעהמאן

בנערותי פניתי אל מרת שמחה לעהמאן ע"ה בשאלה, על שום מה נקראת "שמחה" שהוא שם המורגל להנתן לבנים, ותאמר אלי - גם אני שאלתי את "הרבי" (כך כינו בני הח"ס את אביהם), ולא השיבני על כך, אלא אמר לי שבעבור זה ישמחו בן הבריות, והוסיפה לומר שמאז לא זכור לה אדם שלא קיבל אותה בסבר פנים יפות.

מזכרונות הרבני ר' בצלאל שטערן ז"ל, אוצרות הסופר ד' עמ' מז, וראה זכרונות ומסורות (עמ' 354) ומוריה (גליון קסט-קע מאמרו של הרב שישא) המשפיעים שניתן לה שם זה משום שנולדה בחנוכה ומעין המאורע

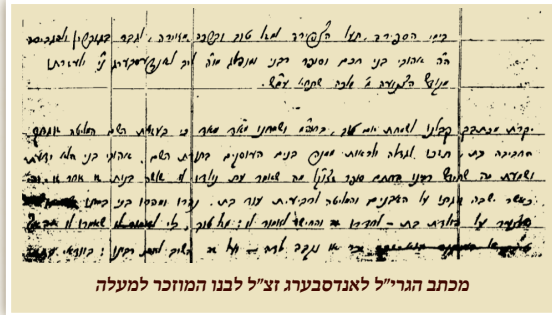
אם בת היא

אהובי בני הלא ידעת ושמעת מה שחידש רבינו החתם סופר צדוק"ל מה שאמר עת נולדו לו שלשה בנות זו אחר זו, והי' כאשר ישבה זוגתו על האבנים והמליטה לרביעית עוד בת נהרו ומהרו בני ביתו שחשבו שיצטער על הולדת בת לחדרו, והחישו לאמר לו: מזל טוב, בלי שאמרו לו אם זכר אם נקבה ילדה - ועל זה השיב להם רבינו: בודאי בת היא, ועל זה אמר, ר' שמעון בר רבי (ב"ב ט"ז) נולד לו ג' בנות זו אחר זו והיה רבי מנחמו ואמר העולם צריכים לנקבות כמו לזכרים ור' חייא רבה אמר לו הבל מנחמך אביך אשרי לו למי שבניו זכרים, ודקדק מרן וכי זה דרך ארץ הלא ראה שר"ש ה' לו צער עד שאביו רבינו הקדוש הושיט לו כוס הנחמה ומדוע בא ר"ח לעורר צער.

אבל הדבר כך הוא, באמת הבנות טובות לאבות החרדים על דבר השם מבנים זכרים יען הבנות

תעמודנה תמיד תחת רשות אביהן עד הביאן תחת כבוד החופה, ביד האבות לגדלן ולחנכן על ברכי האמונה, וגם ביד אבותיהן תחת אותה לת"ח, ועי"ז יזכו האבות וזכרים לא ימוש מפי זרעם וב"ב, אבל הבנים יתנו בוחרים דרך לעצמם, ולפעמים לא יאבו הלון בדרכי וחפץ אבותיהם כנודע בע"ה, ודאי יתרון לבנות מבנים, ואם כן תנחומי רבינו הקדוש נכונים ואמיתיים, אבל אם האב ואבי האב תלמידי חכמים המה, לא ינתק במהרה החוט המשולש, ובאופן הזה מוטב הבן מהבת יען שידע שלא יחרב ויכזב המעין המתגבר וגם הבן שנולד לו לנגה אבותיו ילך ויהי ת"ח, והנה רבי בענותותו ואף שזקניו ואביו רשב"ג היו ת"ח, בכל זאת לא הרהיב להחזיק אותו לת"ח, ובענותו ושפלות רוחו אמר שהבנות טובות מבנים, אבל רבי חייא שידע כוחו של רבינו הקדוש היה חושש בכבודו ואמר לר"ש הבנים טובים מהבנות כי גם בן ובניך לא ינתק החוט המשולש.

מכתב תלמידי רבינו הגאון רבי יצחק אהרן לאנדסבערג זצ"ל לבנו, אוצרות הסופר (קובץ מכתבים) חלק ה' עמ' יח



מכתב הגר"ל לאנדסבערג זצ"ל לבנו המוזכר למעלה

ענייני דינא

שבני אור עיני רבינו בחיפה זצ"ל

בין יום הכיפורים לסוכות

כידוע, רבינו החתם סופר זי"ע חיבר ספר "שירת משה" - שירי קודש המלאים ערגה, געגועים וכיסופים. בנו הגה"ק רבי שמעון סופר מקראקא צדוק"ל, בהקדמתו לספר "שירת משה", כותב שאביו רבינו החת"ס אמר לו ששירים אלו חיבר בין יום הכיפורים לסוכות, אשר מגדול הדביקות לא היה יכול אז ללמוד.

הגה"ק משאמלוויא, רבי שלמה זלמן עהרנרייך זצ"ל, מביא את הדברים (נדפס בספר זכרון למשה), וכותב "התבונן בזה כמה גדולה מדרגה הזאת, שכל כך היה דבוק בה' עד שלא יוכל להפסיק הדביקות להוריד את עצמו ממחשבתו אפילו ללמוד התורה" שאבה, ויותר הוא לפלא שבהקדמת שו"ת גורן דוד העיד בשם אביו הגה"ק ז"ל שאמר החת"ס ז"ל היה על דרך שכתב הפרי תואר, שקודם שהיה מחדש איזה דין היה מדבק נשמתו באור האמת ע"ש, אם כן כמה גדול היה הדביקות אחר יום הכיפורים:

עם זאת, יש לציין כי רבינו החת"ס חיבר את השירים רק בימי צעירותו, אבל בימי זקנותו לאחר שעלה לכהן פאר בק"ק פרעשבורג חדל מלחבר שירי קודש. נכדו הגרש"א סופר זצ"ל, במכתבו ריש ספר "שירת משה" (ווינר תרס"ב) מסביר את פשר הדברים בשם אביו הכותב סופר צדוק"ל, "אשר אזנו שמעה ממר אביו צדוק"ל כד נפקין זקוקין דנורא מפומיה בתשובתו על שאלתו מדוע לא יוסיף לשור שירים בפרעשבורג, כאשר שר לפניו בהיות איתן מושבו בק"ק דרעניץ, אשר בימי עלומו במשחר טל ילדותו עת החלה רוח צפונית לנשב בו ולנפוח בחבו זיקי אש האהבה לה' ולתורתו בארבעת הימים שבין יו"כ לסוכות דרכה נפשו הטהורה עז רוב שרעפיו בקרבו התפתחו ממסגרותיהם אז שר משה זמרת י"ה בחיל ורעדה וחרדת קודש פנימה מבלי דעת נפשו, והשיב בלשונו הטהור: "זוהי איך יונגער וואר האבע אין דער פיער טאגען צווישען יום כיפור און סוכות פאר דבקות ניכט געוואוסט וואס איך טהון זאלל, אז האבע איך שירים געזונגען" (כשהייתי צעיר לימים לא הייתי יודע מה לעשות מרוב התלהבות בד' ימים הללו ולכן שרתי אז):

גם תלמידו הגאון רבי יהושע בוקסבוים זצ"ל אב"ד גלאנטא היה אומר (ראה ספר "אור פני יהושע" בתולדות המחבר) ש"מתוך גודל קדושתו לא היה יכול לבטא את התלהבותו בדרך אחרת אלא בשירות ותשבחות, והיה מנגן המנגן באשר היה עליו רוח ה', אבל כל זה בילדותו, כי לעת זקנותו היתה קדושתו כל כך גדושה שלא היה יכול להכלילה אף בשיר, ואז לו דומיה תהילה!". (אכן בליקוטי חב"ח ריש ח"ג, כותב שהפסיק מכתובת השירים מאז בואו לפרעשבורג, והואל ושמ רבו עליו טרדות הציבור).

לקראת יומא דהילולא דרבינו החתם סופר - כ"ה תשרי הבעל"ט

תכונה והתרגשות בקרב אוהבי וחובבי תורת ומורשת רבינו איש האלקים מורא החתם סופר לרגל

סעודת הילולא רבתית

שתתקיים אי"ה ברוב פאר והדר בעיה"ק ירושלים

לשמיעת פרטים והרשמה למעמד הגדול: קו היכל החתם סופר 0733454678

פרטים על סעודת ההילולא - אי"ה בגיליון המורחב שיצא לאור לקראת חג הסוכות

עיווד לרגל ההילולא:

"היכל החתם סופר" בשיתוף "מכון חתם סופר" יוצאים במבצע מיוחד לבתי מדרשות שבהם ציבור גדול של מתפללים ולומדים

ניתן יהיה לקבל את הסט

"תורת משה" על התורה

מרבין החתם סופר • במהדורה החדשה והמפוארת

במחיר מוסבסד רק לבתי כנסת 120 ש"ח בלבד



המחיר הינו רק לבתי כנסת שיש בהם ריבוי מתפללים או לומדים • מוגבל ל-200 בתי כנסת לפי החלטת רבני הקרן • מסובסד ע"י היכל החתם סופר • ההרשמה דרך נדרים פלוס בקטגוריית "מכון חתם סופר" • החלוקה תתקיים ביריד ספרי רבינו שיתקיים אי"ה במעמד סעודת ההילולא, שם תמצאו את שאר ספרי רבינו וספרי תורתו ומורשתו במחירים מיוחדים ומסובסדים במיוחד!!



כשהחתם סופר חיפש זכות לגשת ל"כל נדרי"

תדע מחסור כל ימי חייו! וכשמוע זושא את ההבטחה יוצא מפי כהן גדול בקדושה ובטהרה, קפץ וענה מיד "הנני", "מסכים אנוכי בכל ליבי לגמור השידוך בבי טוב".

אך בכך לא תמה המלאכה...

מיהר רבינו ושלה להביא את האלמנה ובתה. הללו הגיעו מבוהלות ונרעשות, ורבינו הציע בפניהן את השידוך. גם הן, כצפוי, הביעו את חששן. "רבינו", אמרה האלמנה בדמעות, "אף לנו אין פרוטה לפורטה. כיצד נקים בית בישראל?". ושוב, הרגיע אותן הצדיק בדבריו היוצאים מליבו הטהור: "אם תשמעו בקולי, יתן לכן אלוקים די מחסורכן, ולא תצטרכו לעולם לידי מתנת בשר ודם".

כצפוי, לאחר הבטחה מפורשת שכזו, הסכימו גם הן תיכף ומיד לעשות רצון צדיק, ובקול נרגש ענו ואמרו: 'אמן ואמן'. וכך כעבור שעה קצרה, מעט לפני פתיחת שעריו שמים בהתקדש החג, ישבו חתן וכלה מרוגשים סביב שולחן של החתם סופר, ושמו "לחיים" לרגל השידוך שנסגר במזל טוב.

או אז קם החתם סופר ממקומו, אור גדול נסך על פני קדשו, הרים עיניו הקדושות ואמר: "ברוך השם, איך האב מיט וואס צו גיין צו כל נדרי" [ברוך ה', יש לי עם מה לגשת לתפילת כל נדרי!]. ומיהר לצאת לבית הכנסת "לדרשת כל נדרי".

כשהגיע סוף סוף לבית הכנסת, השעה כבר הייתה מאוחרת מאוד. הקהל הגדול והקדוש המתין בדריכות. ראש הקהל שכבר דאוג היה מהאיחור הניכר, ניגש אל רבינו ובדאגה קלה הקיש באצבעו על שגונו, לרמז לו על השעה שהתאחרה. הבית בו החתם סופר במבט חודר כליות לב, וכשהוא אחוז שרעפים ענה ואמר: "אויבן אין הימל זאגט מען 'כל נדרי' נאר ווען איך זאג" [למעלה בשמים, אין אומרים 'כל נדרי' אלא כאשר אני אומר!].

סיפור זה סיפר מרן מהרי"ד מבעלזא (כמו שהעיד חתנו כ"ק המקור ברוך מסערת ויזניץ צוק), הובא באוצרות הסופר עמ' פ"ט), והיה מפליא הדברים ביותר, באמרו "במקום שאתה מוצא ענוותנותו שם אתה מוצא גדולתו. שלמרות שידע ש'בשמים אומרים כל נדרי רק כאשר אני אומר', ואף על פי כן הרגיש בנפשו שאם לא יעסוק בשידוך לעני ויתומה, לא יהיה בידו זכות לגשת לכל נדרי... וכדברים האלו ממש מובא גם בספר רשומים בשמן (עמ' מ"א) 'להגה' צ"ר רבי יצחק שלמה אונגר צוק"ל גאב"ד חוג חתם סופר בני ברק.

(כפי הנראה היו שנים נוספות בהם חיפש רבינו לעסוק בשידוך זכות לקראת יום הקדוש. ראה עבודת זמזומ בספר זרזון למשה במכתבו של מהרי"ץ דושינסקי, על השידוך שעשה חתם"ס בערב יו"כ לתלמידו המופלג רבי אברהם צבי ווינדער, וכן בספר 'שיחות מלך מלכה' להג"ג געשטעטנער זצ"ל, שהעיד ששמעו מפי הדעת סופר. ששמע בעצמו מפי חתן רבינו הגה"צ רבי משה טוביה לערמון זצ"ל, עובדא נוספת על שידוך אותו בישק חתם"ס בערב יו"כ מבחו הרבנית מרת שמוחה לערמון ע"ה להשתדל שיגמרו בכי טוב קודם התקדש החג "כדי שיהא בידו זכות לגשת לכל נדרי", וע"ש שחתנו העיד כי היה זה באותו יום שבו זכה חותנו הגדול בגילוי אליהו ז"ל בערב יום הקדוש!!).

ערב יום הכיפורים אחרי הצהריים, קדושה עילאית אפפה את סמטאותיה העתיקות של פרעשבורג המעטירה, האויר מלא היה בקדושה וטהרה, ריח של פיוס סליחה ומחילה שלט בחלל העיר, ורטט של קדושה אחז בכל תושביה. יהודי העיר התכוננו בחיל ורעדה לקבל את פני היום הקדוש והנורא. מהם שכבר הקדימו ונטלו ידיהם לסעודה המפסקת, אחרים עוד עמדו מתחננים בתפילת "על חטא" של מנחה...

גם בביתו של הבחור זושא, מתלמידי הישיבה הקדושה בפרעשבורג, כבר התקבצו בני הבית אל השולחן שעליו הונחו כמה חלות וקעריות מרק תפודים פשוט, העניות ששלטו בקורות הבית, לא הקהו כהוא זה את אורית היראה והרוממות מפני היום הקדוש, וזיזים שבבני הבית כבר ברכו המוציא ובלעו כזית ראשון של פת, וזושא עצמו, בחור בעל שיעור קומה שנתקיימה בו "וזחרו בבני עניים שמהם תצא תורה" - כבר מילא את הנטלה במים והתכונן לסעודה...

שום דבר לא הכין אותם לדפיקות הבהולות שנשמעו בפתח הבית. אך פליאתם גברה שבעתים כשפתחו את הדלת ובפניהם עמד שמש רב העיר, ובפיו בקשה מזוהר מעט "רבינו הקדוש רבי משה סופר, מבקש לראות בדחיפות את תלמידו הבחור זושא"...

הדם אדל מפניו של זושא, מי יודע על איזה חטא מבקש רבינו לייסרני בערב יום הקדוש, מי יודע מה עלי לתקן בשעה גורלית זו. הנטלה עם המים נשארה מיותמת בכיור, כאשר רגליו הזרירות של זושא עמדו כבר מחוץ לבית בדרכו לבית רבו.

ברגלים כושלות, כאשר ארכובותיו דא לדא נקשן, הקיש זושא דלת חדר רבו. וכאשר נפתחה הדלת, ולפניו נגלו פני רבו, רבינו החתם סופר, ופניו כמלאך אלוקים, הלם ליבו בפראות, ורק מצות רבו חזקה עליו שלא לנוס על נפשו מיראת הרוממות שתקפה אותו.

אך כשנכנס לפני ולפנים, פגו כל חששותיו, רבינו פנה עליו בחיוך רחב והזמינו לשבת בסמיכות.

אך כאן נכונה לו הפתעה, זושא פשוט לא האמין למשמע אזהרו. רבן של ישראל, בשעה שהעולמות העליונים והתחתונים עוצרים את נשימתם, קרא לו הנה על מנת להציע לו שידוך... "ישנה בעירנו", פתח החתם סופר בקול רך ואבהי, "יתומה, בתה של אלמנה חשובה. והנני מציע לך אותה לאישה".

התלמיד עמד המום, שפתותיו נעות בלא קול. אותות מבוכה עלו על פניו. מבין ריסי עיניו זלגה דמעה בודדת. "רבי", לחש בקול שבור, "הלא גלוי וידוע לפני כי עני ואביון אנוכי, אין לי מאומה. ואם יתומה עניה יהיה מנת חלקי, אם כן יהיו עניים בני ביתי וחיי צער אחיה. כיצד אוכל להסכים לחיי דלות כאלו?".

אור גדול נגה מתוך עיניו הטהורות של אותו צדיק, והבטחה שמימית וברורה יצאה מפיו: "אם את הדבר הזה תעשה ולנערה הזאת תנשא, הנני מבטיחך נאמנה כי הרחמן הוא יפרנסך בכבוד ובהרחבה. ברכה והצלחה ישלח הבורא בכל מעשה ידיך, ולא



מצות ישיבה בסוכה

בספר מועדי הסופר סוכות מדור המנהגים פ"ג הערה י"ח, שלא נתפרש בספרי המנהגים מה עשה רבינו כשידדו גשמים, אם גם לא טעם כלום חוץ לסוכה, וראה לזלזל. וע"ע בחידושי חתם"ס עמ"ס יומא ע"ט: ד"ה ומה שכתב).

אכילה בסוכה כשיורדין גשמים

מה שאמרו (סוכה כח:) שגשמים בסוכה הוא סימן קללה, היינו רק כשהאדם סר וזעף על הטירחא לסלטל עמו מביתו לסוכתו, ונוח לו להפטר מהסוכה מחמת הגשמים, אבל אם בעת ירדת גשמים יוצא מהסוכה בצער ואונס, אדרבה סימן ברכה הוא לו (דרשות דף מ"ז טור ג), ומעלה עליו הכתוב כאילו ישב ואכל בסוכה (שם דף מ"ט טור ב). ולענין מנהג רבינו עצמו אם לאכול בבית כשיורדין גשמים, ראה לעיל). ובכל אופן בסוכות שחל אחר שנה מעוברת לעולם אינה סימן קללה, שהרי גשמים באו בעתם (שם ד"ה מתניתין).

שינה בסוכה

רבינו הקפיד לישון בסוכה כל ימי החג (מנהגים פ"ח אות י"ב, ובספר מועדי הסופר סוכות מדור המנהגים פ"ג הערה י"ט כתב דהרובתא בזה, דאף שפרעשבורג הוא מקום קר ביותר, ואף יורדים בו גשמים בדר"כ בימי הסוכות, אעפ"כ הקפיד רבינו שלא לישן חוץ לסוכה. וע"ע בגליון חתם"ס על שו"ע סי' תרל"ט על רמ"א סעי' ב'), וכאשר שנה אחת מחמת חולי וחולשות כוח נמנע ממנו ב' לילות לישן בסוכה, התממרו רבינו על כך (ראה שו"ת חתם"ס אבה"ע ח"ב סי' פ"ו בתשובה שנכתבה בחוה"מ סוכות תקס"ח "והנה בעוה"ר מרוע וחולשת מזגי לע"ע, נגרשת יזה לילות שנים מהסתפח מזל סוכה, ד' ירפאני ויחזקני...").

תפילה ולימוד בסוכה

הקפיד ללמוד כל ימי החג בסוכה, וגם תפילת מנחה ומעריב היה בסוכה, וכמעט לא היה חוץ לסוכה כל ימות החג (מנהגים פ"ח אות י"ב).

כלי סעודה אחר הסעודה

כלי אכילה משומשים, אין להשאירם בסוכה (כמו שפסק בשו"ע סי' תרל"ט ס"א), ואם השאיר בסוכה, אף שאין הסוכה נפסלת בכך, מכל מקום אין מוצה בישיבה הזאת בסוכה, דלא מחשב 'תשבו כעין תדורו' כיון שהכנים לתוכה כלים שאין רגילים בבית דירה (הג"ה על שו"ע שם, ועי' משנ"ב שם בשעה"צ סקי"ג לענין הלכה).

חיוב סוכה למי שאין מקום בחצירו לבנות סוכה

מי שאין מקום בחצירו לבנות סוכה, פשיטא שחייב למצוא לו מקום אחר לבנות לו שם סוכה, ומש"כ הרמ"א (סי' ת"מ סעי' ד') שבמקום טורח גדול א"י' לילך לסוכת חבירו שיש שם נר, כשהוא אין לו בסוכתו, אלא אוכל חוץ לסוכה, זהו דוקא כשהוא כבר בתוך זמן אכילה (הגהות השו"ע סי' ת"מ ס"ד, העתיק דבריו גם המשנ"ב שם סק"ד).

שמחה בסוכה

במצות ישיבה בסוכה הקב"ה מנסה אותנו בקיום 'בכל לבבך' על ידי אכילה ושתייה ושמחת יו"ט לכבוד השו"ת, "הוצדיק שמחתו בחג איננו מכיין כי אם לכבוד הבורא יתברך שמו ויתעלה, וזהו המעולה שבעבודתו" (דרשות דף ל"ו טור ג-ד). ורבינו היה שמח שמחה עצומה בחג הסוכות, שאין לשער ואין לתאר, ובפרט בליל יום טוב ראשון של חג, והירבה הנרות שבסוכה הרבה יותר משאר יו"ט ושבט (זכרון למשה מכתב י"ז מהגא"ח פריעדמאן זצ"ל, ששמע כן מאמו בתו של מרן זי"ע).

קדושת הישיבה בסוכה

ישיבת סוכה מצוה קדושה היא מאוד, שנכנס כולו בל הקדושה, ואינו ראוי לקדושה זו אלא אחרי יום הכיפורים (תו"מ פרשת וילך עמ' קמ"א).

שיעור אכילה בלילה ראשונה

בלילה ראשונה חייב לאכול בסוכה, ואם אכל כזית פת יצא חובתו לכו"ע, אף שלא אכל כביצה (כ"כ בשו"ע סי' תרל"ט ס"ג, וכתב רבינו בחידושים עמ"ס סוכה כט: ד"ה ואידי, דאע"ג דגבי קביעת סעודה בעינן כביצה, כבסי' תרל"ט ס"ב דפחות מכביצה חשיב אכילת עראי ואין חייב בסוכה, מ"מ בכזית בליל ראשון דסוכות, כיון דמצותו בכך, אחשיבה ולכו"ע מברך על כזית ומה שמשיעור כביצה חייב בסוכה בשאר ימות החג, ראה בתו"מ דברים דף קנ"ז ש"אין שום מצוה תלויה בשיעור אכילת ביצה כי אם סוכה"), ויוצא יד"ח בהנאת גרונו ואין צריך הנות מעינו (שו"ת כת"ס או"ח סי' נ"א בשם רבינו החתם"ס, וכן ס"ל גבי לא אכילת מצוה).

נשים במצות סוכה

אצל רבינו ישבו גם הבנות והנשים בתוך הסוכה, ואכלו שם יחד עמו ועם שאר בני המשפחה (חוט המשולש עמ' קמ"ב, וכן העידה בתו של רבינו הרבנית מרת שמחה לעהמאן ע"ה, מובא בספר ארחות הסופר פ"א, וכ"כ רבינו בתו"מ דברים דף קצ"ד טור א' ד"ה הנה דרש, שהנשים יושבות בסוכה כמו האנשים. וזהו דלא כמש"כ בשו"ת מי יודאד סוף סי' ה' ששמע שרבינו החתם"ס שלא ישבו הנשים בסוכה, ורק בלילה ראשונה לא הקפיד, וכבר העיר עליו בחידושי 'אמרי סופר' עמ"ס סוכה ט. שאין זה נכון, וכן העיר הגר"ז קינסלבער ז"ל בקובץ המועדים סוכות עמ' תרע"ח, ועי' עוד באורך בקובץ 'חצר הקודש ערליו' גליון מ"ח עמ' 3 משכ"ב), אמנם הנשים לא בירכו ברכת 'לישב בסוכה' (חתן סופר שער הגדילים והכלאים סימן כ"ג, ועי' בסידור חת"ס שהביא דברי רבינו בכת"י, בטעם שפטורים נשים מסוכה ולולב אף שגם הם היו באותו הנס, וע"ע בזה בשו"ת או"ח סי' קפ"ה, עוד בטעם הפטור לנשים בסוכה, ראה מש"כ בדרשות ח"א דף ל"ט ע"א, ודף נ"א ע"ב ד"ה צאו, ודף נ"ב ע"ב ד"ה כל).

אכילת עראי חוץ לסוכה

רבינו לא טעם מאומה חוץ לסוכה כל ימי החג, ולא הקיל לעצמו אפילו בטעימה או אכילת עראי (מנהג חת"ס פ"ח אות י"ב, וחוט המשולש עמ' קמ"א, ועי'

יור"ל על ידי:

היכל החתם סופר

המפעל העולמי להפצת והנחלת מורשת החתם סופר

מכון הוצאה לאור • קו תורני • גיליון שבועי

להצטרפות לקבלת הגיליון באימייל: chasamsofer3@gmail.com

